EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 4.9.2024
COM(2024) 388 final

POROČILO KOMISIJE

o celotnem izvajanju uradnega nadzora v državah članicah (2022) za zagotovitev uporabe zakonodaje o živilih in krmi ter pravil o zdravju in dobrobiti živali ter zdravju rastlin in fitofarmacevtskih sredstvih

{SWD(2024) 208 final}

Vsebina

Povzetek 4
Uvod 5

Del 1
Uradni nadzor, ki so ga države članice EU izvedle leta 2022 7

1.1
Splošni pregled 8

1.2
Letna poročila držav članic EU 13

1.3
Organizacija in delovanje sistemov uradnega nadzora 14

1.4
Sprejeti ukrepi za zagotavljanje učinkovitega izvajanja večletnih nacionalnih načrtov nadzora 16

1.4.1
Sprejeti ukrepi za zagotavljanje skladnosti poslovanja 17

1.4.2
Izvrševanje s strani nacionalnih organov 18

1.4.2
Sprejeti ukrepi za zagotavljanje učinkovitih sistemov uradnega nadzora 20

Del 2
Nadzor, ki ga je izvedla Komisija v državah članicah EU v letu 2022 22

2.1
Presoje in nadzor 23

2.2
Priporočila 25

2.3
Poudarki o nadzoru, ki ga je izvedla Komisija v letu 2022 26

2.4
Sistematično spremljanje priporočil na podlagi presoj 29

2. 4.1
Splošne nadaljnje presoje 30

2.4.2
Izvrševanje 31
Sklepne ugotovitve 32

Izjava o omejitvi odgovornosti

Evropska komisija predstavlja to poročilo v skladu s členom 114 Uredbe (EU) 2017/625 [1]. Njegov namen je izboljšati javno dostopnost informacij o uradnem nadzoru, ki ga izvajajo države članice EU, in nadzoru Komisije v zvezi s tem na področjih varnosti živil in krme, zdravja živali in rastlin, dobrobiti živali, ekološkega kmetovanja ter shem kakovosti kmetijskih proizvodov in živil.

Za razlago prava Unije je pristojno samo Sodišče Evropske unije.

Naš cilj je zagotoviti, da so te informacije najnovejše in točne. Sporočene napake bomo poskusili popraviti.

Gradivo, uporabljeno za to poročilo:

- so informacije splošnega značaja, ki se ne nanašajo na konkretne okoliščine katere koli fizične ali pravne osebe,
- ni nujno izčrpno, popolno, točno ali ažurirano in
- so delno zagotovili nacionalni organi v državah članicah EU, zato Komisija nad njim nima nadzora in zanj ne more prevzeti nobene odgovornosti.

Nekateri podatki oz. informacije v tem poročilu so bili morda ustvarjeni ali strukturirani v datotekah ali oblikah, ki niso brez napak.

[1] Uredba (EU) 2017/625 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2017 o izvajanju uradnega nadzora in drugih uradnih dejavnosti, da se zagotovi uporaba zakonodaje o živilih in krmi, pravil o zdravju in dobrobiti živali ter zdravju rastlin in fitofarmacevtskih sredstvih.

Povzetek

To poročilo zajema celotno izvajanje uradnega nadzora držav članic EU in nadzornih dejavnosti Komisije v letu 2022. Namen tega nadzora je zagotoviti visoko raven varovanja zdravja in zaupanja v prehransko verigo, „od vil do vilic“. Pomemben je za preverjanje, ali podjetja izpolnjujejo zakonske zahteve, tako da so lahko potrošniki EU prepričani, da je hrana, ki jo uživajo, varna. Ključen je tudi za omogočanje nemotene varne trgovine z živili, živalmi in rastlinami v EU in z državami nečlanicami EU.

Nacionalni organi so odgovorni za izvajanje uradnega nadzora. Če podjetja v prehranski verigi ne ravnajo v skladu z veljavno zakonodajo, morajo organi uveljaviti zahteve in zagotoviti, da podjetja izpolnjujejo svoje obveznosti.

Leta 2022 je v okvir uradnega nadzora spadalo 16,4 milijona podjetij, nacionalni organi pa so v zvezi z njimi opravili približno 5 milijonov uradnih nadzorov. Pri teh nadzorih je bilo ugotovljenih 1,2 milijona težav zaradi neskladnosti, zaradi česar je bilo uporabljenih nekaj več kot 475 000 upravnih sankcij in 12 000 sodnih postopkov.

Komisija preverja, kako države članice EU izvajajo uradni nadzor in dejavnosti izvrševanja.

Nadzor, ki ga izvaja Komisija, kaže, da imajo nacionalni organi na splošno vzpostavljene sisteme, ki so potrebni za spremljanje in zagotavljanje, da podjetja izpolnjujejo zahteve EU, ter za ukrepanje v primeru težav zaradi neskladnosti. V nekaterih državah EU je Komisija ugotovila pomanjkljivosti v sistemih uradnega nadzora, ki kažejo, da še vedno obstajajo možnosti za izboljšave. V teh primerih Komisija izda priporočila za nacionalne organe.

Komisija sistematično spremlja svoja priporočila in po potrebi uporablja druga orodja za izvrševanje. Poleg tega podpira države članice EU z zagotavljanjem tehnične pomoči in usposabljanja v okviru pobude Boljše usposabljanje za varnejšo hrano ter s tehničnimi sestanki strokovnih mrež.

Nacionalni organi od leta 2020 poročajo o rezultatih svojega nadzora v usklajeni elektronski obliki. Vendar vse države članice EU še niso predložile vseh svojih podatkov v zahtevani obliki.

Uvod

Cilj EU je doseči visoko raven varovanja in zaupanja na področjih varnosti živil in krme, zdravja živali in rastlin, dobrobiti živali, ekološkega kmetovanja in shem geografskega porekla (zaščitena označba porekla (ZOP), zaščitena geografska označba (ZGO) in zajamčena tradicionalna posebnost (ZTP)). Ljudje, ki živijo v EU, upravičeno pričakujejo visoke standarde na vseh teh področjih.

EU ima celovit pravni okvir, namenjen zagotavljanju doslednega nadzora v celotni živilski in krmni verigi „od vil do vilic“ ter pravilnega spremljanja, ob hkratnem zagotavljanju učinkovitega enotnega trga in trgovine z državami nečlanicami EU. Sklici na države članice EU in statistični podatki v tem poročilu vključujejo Združeno kraljestvo v zvezi s Severno Irsko ([2]).

Eden od stebrov celostne politike EU na področju varnosti hrane „od vil do vilic“ je, da ima vsaka država članica EU učinkovit sistem uradnega nadzora, ki temelji na uredbi o uradnem nadzoru ([3]). Namen je preverjanje ter po potrebi uveljavljanje skladnosti podjetij s standardi EU v celotni živilski in krmni verigi. Države članice EU morajo pripraviti večletne nacionalne načrte nadzora, ki zajemajo vsa področja, ki jih ureja kmetijsko-živilska zakonodaja EU.

Komisija ima pomembno vlogo v splošnem nadzornem okviru na ravni EU ([4]) in izvaja nadzor, vključno s presojami, v državah članicah EU, da preveri, ali nacionalni organi izpolnjujejo svoje obveznosti.

Države članice EU morajo Komisiji predložiti letno poročilo ([5]) o izvajanju uradnega nadzora v skladu z večletnim nacionalnim načrtom nadzora.

([2]) V skladu s Sporazumom o izstopu Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska iz Evropske unije in Evropske skupnosti za atomsko energijo ter zlasti členom 5(4) Windsorskega okvira (glej Skupno izjavo št. 1/2023 Unije in Združenega kraljestva v skupnem odboru, ustanovljenem s Sporazumom o izstopu Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska iz Evropske unije in Evropske skupnosti za atomsko energijo, z dne 24. marca 2023, UL L 102, 17.4.2023, str. 87) v povezavi s Prilogo 2 k navedenemu okviru.

([3]) Uredba (EU) 2017/625 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2017 o izvajanju uradnega nadzora in drugih uradnih dejavnosti, da se zagotovi uporaba zakonodaje o živilih in krmi, pravil o zdravju in dobrobiti živali ter zdravju rastlin in fitofarmacevtskih sredstvih.

([4]) Člen 116 Uredbe (EU) 2017/625.

Komisija pripravi poročilo ([6]) o izvajanju uradnega nadzora v državah članicah EU, pri čemer upošteva:

- letna poročila, ki so jih nacionalni organi predložili v zvezi s svojimi nadzornimi dejavnostmi, in
- izid nadzora, ki ga je Komisija izvedla v državah članicah EU.

To poročilo zajema leto 2022. Sestavlja ga pregled:

- letnih poročil držav članic EU za leto 2022,
- nadzora, ki ga je Komisija izvedla v državah EU leta 2022, in
- nadaljnjega ukrepanja in izvrševanja Komisije ter njene podpore nacionalnim organom.

Vključuje zbirko podatkov, ki so jih predložili nacionalni organi za leto 2022. Na podlagi teh podatkov bo sčasoma mogoče ugotoviti trende pri nadzoru in težavah zaradi neskladnosti.

Grafični prikazi nacionalnega uradnega nadzora temeljijo na zbirnih podatkih držav članic EU za leto 2022.

Ker so se zahteve za poročanje od leta 2020 spremenile, vse države članice EU niso mogle v celoti zagotoviti tako podrobnih podatkov za leto 2022, kot je bilo zahtevano. Zato je primerljivost v zagotovljenih grafičnih prikazih omejena, saj so nekatere države članice EU morda predložile združene podatke, ki niso razčlenjeni v zahtevane podkategorije.

Poročilu je priložen delovni dokument ([7]) služb Komisije, ki vsebuje več podrobnosti o nadzoru in presojah, ki jih nacionalni organi in Komisija izvajajo v sektorjih prehranske verige, ki spadajo na področje uporabe uredbe o uradnem nadzoru.

([5]) Člen 113(1) Uredbe (EU) 2017/625.

([6]) Člen 114 Uredbe (EU) 2017/625.

([7]) Delovni dokument služb Komisije (SWD(2024) 208 final) Spremni dokument k Poročilu Komisije o celotnem izvajanju uradnega nadzora v državah članicah EU (2022) za zagotovitev uporabe zakonodaje o živilih in krmi ter pravil o zdravju in dobrobiti živali ter zdravju rastlin in fitofarmacevtskih sredstvih.

Del 1

Uradni nadzor, ki so ga države članice EU izvedle leta 2022

1.1 Splošni pregled

Proizvodnja živil in njihova distribucija „od vil do naših vilic“ potekata po različnih verigah, ki zajemajo širok spekter poslovnih sektorjev in dejavnosti ([8]).

Preglednica 1 vsebuje pregled rezultatov uradnih nadzorov, izvedenih v državah članicah EU v letu 2022.

Preglednica 1: Uradni nadzor v letu 2022 – v številkah

Vsa podjetja v prehranski verigi	Izvedeni uradni nadzori	Ugotovljene težave zaradi neskladnosti	Naložene upravne kazni	Sproženi sodni postopki
16 414 273	**5 010 943**	**1 205 443**	**476 160**	**12 182**

Na sliki 1 je razčlenitev tega uradnega nadzora, ki so ga države članice EU izvedle vzdolž prehranske verige „od vil do vilic“ ([9]). Prikazuje število izvajalcev dejavnosti, izvedenih uradnih nadzorov, ugotovljenih težav zaradi neskladnosti in uvedenih upravnih sankcij, razčlenjenih po kategorijah dejavnosti v prehranski verigi ([10]).

Preglednica 2 prikazuje pet najpomembnejših sektorjev prehranske verige v absolutnih številkah za število subjektov, izvedenih uradnih nadzorov, ugotovljenih težav zaradi neskladnosti in uporabljenih upravnih sankcij. Delovni dokument služb Komisije, priložen temu poročilu, vključuje nadaljnjo razčlenitev teh podatkov po vseh področjih prehranske verige.

([8]) Glej Eurostat – ključni podatki o evropski prehranski verigi – 2022, ki predstavlja izbor podatkov za kmetijski in ribiški sektor EU ter širšo verigo „od vil do vilic“.

([9]) Ta slika ne vključuje nadzora, povezanega z zdravjem rastlin (tj. izdajanje rastlinskih potnih listov in uporaba znaka ISPM15 na leseni embalaži, ki dokazuje, da je obdelana za preprečevanje širjenja žuželk, semen in gliv), trženjem fitofarmacevtskih sredstev in trajnostno uporabo pesticidov zunaj kmetijstva.

([10]) Nacionalnim organom ni treba poročati o številu subjektov, ki se ukvarjajo s prevozom živali. Zahtevani podatki za uradni nadzor in težave zaradi neskladnosti za klavnice in obrate za predelavo divjadi se lahko navedejo kot število trupov ali teža, zato skupnega števila ni mogoče uporabiti.

Slika 1: Uradni nadzor, ki so ga države članice EU izvedle leta 2022

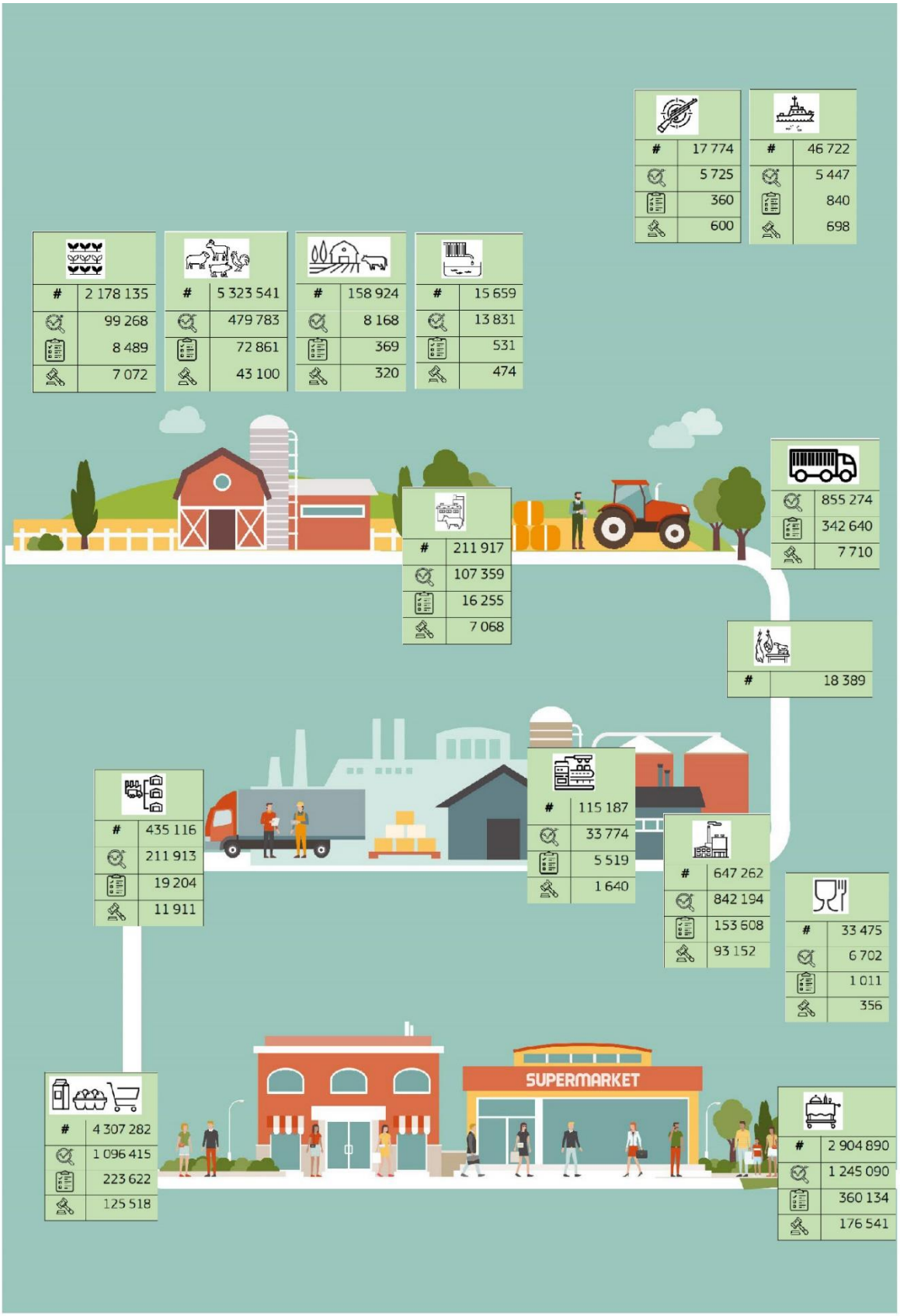

	Kmetijstvo – rastline	#	Število izvajalcev dejavnosti
	Živinoreja – živali		Število uradnih nadzorov
	Kmetijstvo – mešano		Število ugotovljenih težav zaradi neskladnosti
	Akvakultura		Število upravnih sankcij
	Ribolov		
	Lov		
	Krma za živali		
	Prevoz živali		
	Klavnice in predelava divjadi		
	Proizvodnja živil		
	Predelava živalskih stranskih proizvodov		
	Distribucija živil		
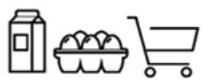	Trgovina na debelo in drobno		
	Gostinske storitve		
	Proizvajalci materialov, namenjenih za stik z živili		

Preglednica 2: Uradni nadzor v letu 2022 – pet najpomembnejših sektorjev

Subjekti	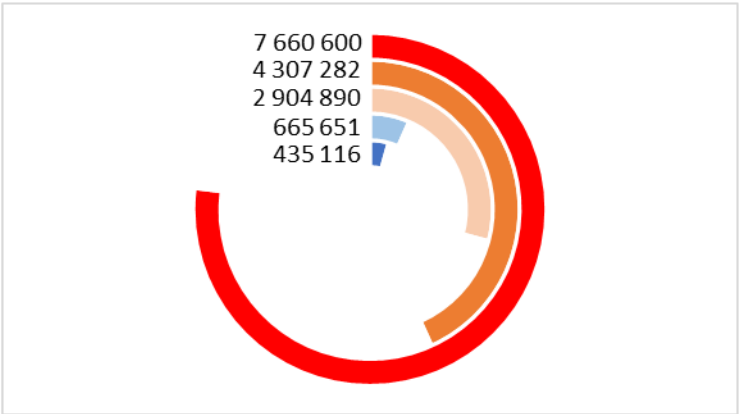	Kmetijstvo	7 660 600
		Veleprodaja živil	4 307 282
		Gostinske storitve	2 904 890
		Proizvodnja živil	665 651
		Distribucija živil	453 116
Uradni nadzor	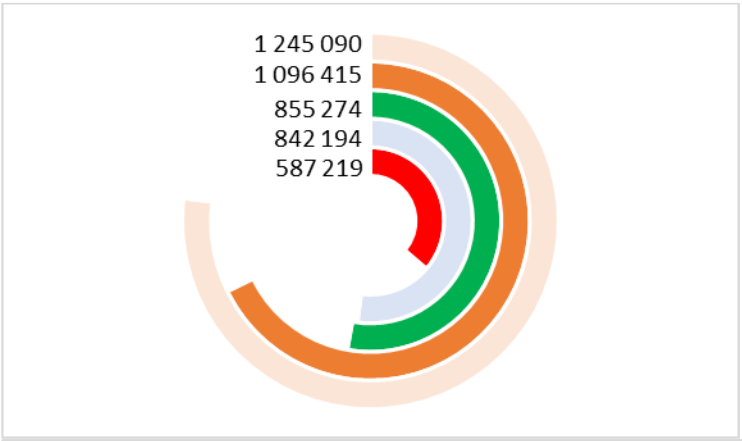	Gostinske storitve	1 245 090
		Veleprodaja živil	1 096 415
		Prevoz živali	855 274
		Proizvodnja živil	842 194
		Kmetijstvo	587 219
Težave zaradi neskladnosti	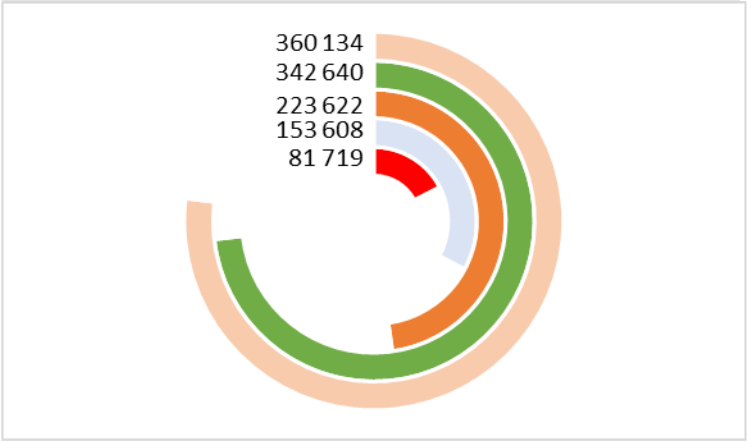	Gostinske storitve	360 134
		Prevoz živali	342 640
		Veleprodaja živil	223 622
		Proizvodnja živil	153 608
		Kmetijstvo	81 719

Upravne sankcije

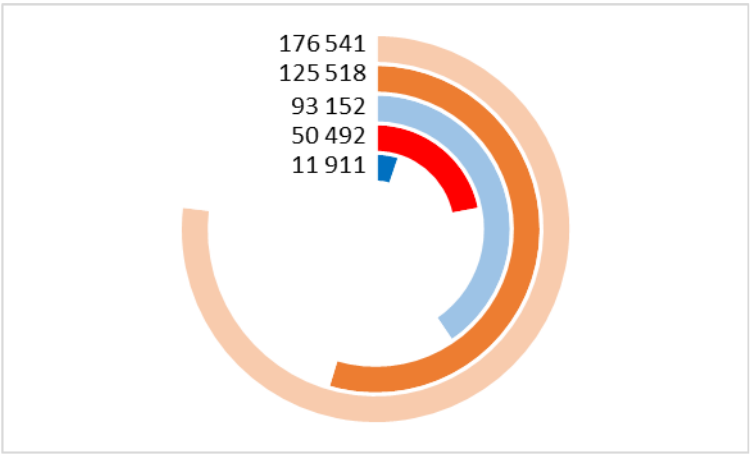

Gostinske storitve	176 541
Veleprodaja živil	125 518
Proizvodnja živil	93 152
Kmetijstvo	50 492
Distribucija živil	11 911

1.2
Letna poročila držav članic EU

Nacionalni organi so šele tretjič uporabili novo obliko poročanja. Nekateri so imeli še vedno težave z zbiranjem podatkov v zahtevani obliki. To pomeni, da primerjave med podatki, predloženimi za leta 2020, 2021 in 2022, morda niso zanesljive. Prehod na novo obliko obenem otežuje primerjavo podatkov za obdobje pred letom 2020 s podatki za obdobje po letu 2020. Zato je še vedno prezgodaj za medletno primerjavo podatkov na ravni EU.

Države članice EU so vabljene, da predložijo ocene splošne ravni skladnosti in učinkovitosti nadzornega sistema. Vendar so nacionalni organi za leto 2022 predložili manj informacij, kot je bilo predvideno v dokumentu s smernicami ([11]).

Uredba o uradnem nadzoru v zvezi z dobrobitjo živali na kmetijah in med prevozom določa, da morajo letna poročila vključevati analizo najresnejših primerov neskladnosti. Ta analiza bi morala biti podlaga za nacionalni akcijski načrt za preprečevanje ali zmanjševanje pojavljanja takih neskladnosti v naslednjih letih ([12]). Kot se je zgodilo že za leti 2020 in 2021, nacionalni organi niso predložili ne te analize ne akcijskih načrtov. Komisija tako v zvezi z dobrobitjo živali ne more predložiti zahtevanega povzetka.

Poleg tega so nacionalni organi predložili samo zelo omejene informacije o nadzoru, osredotočenem na goljufive in zavajajoče prakse.

([11]) Obvestilo Komisije o dokumentu s smernicami za izpolnjevanje standardnega vzorčnega obrazca.

([12]) Členi 151, 152, 154, 156, 157 in 158 Uredbe (EU) 2017/625.

1.3
Organizacija in delovanje sistemov uradnega nadzora

Države EU so vzpostavile sisteme uradnega nadzora za preverjanje, ali vsa podjetja v prehranski verigi uporabljajo pravni okvir.

Nacionalni organi v večletnih nacionalnih načrtih nadzora opisujejo organizacijo svojih nadzornih sistemov in strateških ciljev.

Komisija v svojih smernicah za izpolnjevanje letnih poročil poziva nacionalne organe, naj:

- opišejo vse novosti glede organizacije sistemov uradnega nadzora,
- vključijo preglednico z rezultati kazalnikov uspešnosti, ki se uporabljajo za merjenje strateških ciljev, in
- vključijo izjavo o splošni ravni skladnosti in učinkovitosti sistemov uradnega nadzora, ki temelji na analizi in sintezi rezultatov sistemov nadzora, njihovih ciljev in njihovih kazalnikov uspešnosti.

Nekatere države članice EU opisujejo svoje sisteme nadzora tudi v letnem poročilu (informacije, ki so na voljo že v njihovih večletnih nacionalnih načrtih nadzora).

Izjave o splošni ravni skladnosti in učinkovitosti so večinoma zelo omejene. Opisi segajo od zadovoljivih do podrobnejših z navedbami odstotka podjetij, ki so predmet nadzora, s primeri neskladnosti ali brez.

Deset držav članic EU je vključilo informacije o ciljih in rezultatih. Osem od njih je te informacije predstavilo v obliki pregleda rezultatov njihovih kazalnikov. Ti kazalniki so včasih omejeni na število izvedenih uradnih nadzorov in odvzetih vzorcev.

Nekatera poročila držav članic EU ne zajemajo informacij vseh organov, vključenih v uradni nadzor v prehranski verigi.

Nekatere dobre prakse, ki jih je treba omeniti:

- latvijski organi so vključili kazalnik uspešnosti uradnikov,

- belgijski organi določajo barometre na podlagi rezultatov, pridobljenih z uradnimi nadzori,
- danski organi uporabljajo število primerov bolezni, ki jo povzroča salmonela in se prenaša z živili, ter število odpoklicev.

Več držav članic EU je navedlo, da se je število izvedenih nadzorov po postopni odpravi ukrepov za zajezitev pandemije COVID-19 v primerjavi s prejšnjimi leti ponovno povečalo. Druge še vedno poročajo o negativnih učinkih ukrepov zaradi pandemije na njihovo zmožnost celovitega izvajanja nadzorov, ki so jih načrtovale.

Drugi dejavniki, ki so negativno vplivali na programe inšpekcijskih pregledov, o katerih so poročali nacionalni organi, so vključevali nezadostna sredstva (osebje, finančna sredstva in oprema), stalne težave na področju zdravja živali (npr. afriška prašičja kuga in aviarna influenca) in zdravja rastlin, brexit in vojno v Ukrajini.

1.4

Sprejeti ukrepi za zagotavljanje učinkovitega izvajanja večletnih nacionalnih načrtov nadzora

Cilj večletnega nacionalnega načrta nadzora je zagotoviti, da se uradni nadzor izvaja na podlagi tveganja in učinkovito v celotni agroživilski verigi v skladu z uredbo o uradnem nadzoru.

Kadar se pri uradnem nadzoru ugotovijo primeri neskladnosti, morajo nacionalni organi sprejeti ukrepe za zagotovitev, da podjetje, pri katerem je bila ugotovljena neskladnost, težavo odpravi in prepreči njeno morebitno ponovitev ([13]).

Nacionalni organi morajo tudi preveriti, ali je sistem uradnega nadzora učinkovit, in sprejeti potrebne ukrepe za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti ([14]).

([13]) Člen 138 Uredbe (EU) 2017/625.

([14]) Člena 12(2) in (3) Uredbe (EU) 2017/625.

1.4.1
Sprejeti ukrepi za zagotavljanje skladnosti poslovanja

Večina držav članic EU (18) je poročala o ukrepih, sprejetih za zagotavljanje skladnosti podjetij. Informacije šestih od teh držav so omejene na klasične možnosti izvrševanja pravil, kot so opozorila, kazni in sodni postopki.

Druga poročila vključujejo informacije o ukrepih, kot so kampanje obveščanja javnosti, smernice in usposabljanje za podjetja, da bi jim pomagali pri izpolnjevanju pravil o varnosti hrane.

Nekaj dobrih primerov:

- danski organi uporabljajo digitalna orodja in rešitve, kot sta orodje za upravljanje tveganj za živilska podjetja in orodje za preverjanje pravilne temperature skladiščenja,
- madžarski organi poročajo o prvem pozitivnem učinku uvedbe bolj svetovalnega pristopa poleg izvršilnih ukrepov,
- v Belgiji so podjetja, certificirana v okviru nacionalnih potrjenih navodil za samopreverjanje, upravičena do nižjih pristojbin in manj pogostih uradnih nadzorov.

1.4.2
Izvrševanje s strani nacionalnih organov

Nacionalni organi morajo uvesti učinkovite, sorazmerne in odvračilne kazni ([15]).

Nacionalni organi uporabljajo različne izvršilne ukrepe, od ustnih in pisnih opozoril do zasega in uničenja blaga ter (začasnega) odvzema ali omejitve dovoljenj podjetjem. Upravne globe se uporabljajo kot odvračilni ukrep. Zadnji ukrep so uradni sodni postopki.

V diagramu 1 prikazano število upravnih sankcij, naloženih v različnih sektorjih, ki delujejo v prehranski verigi. V diagramu 2 je prikazana razčlenitev po kategorijah, v diagramu 3 pa število sodnih postopkov, sproženih v posamezni kategoriji.

Diagram 1: Upravne sankcije v letu 2022 po dejavnostih

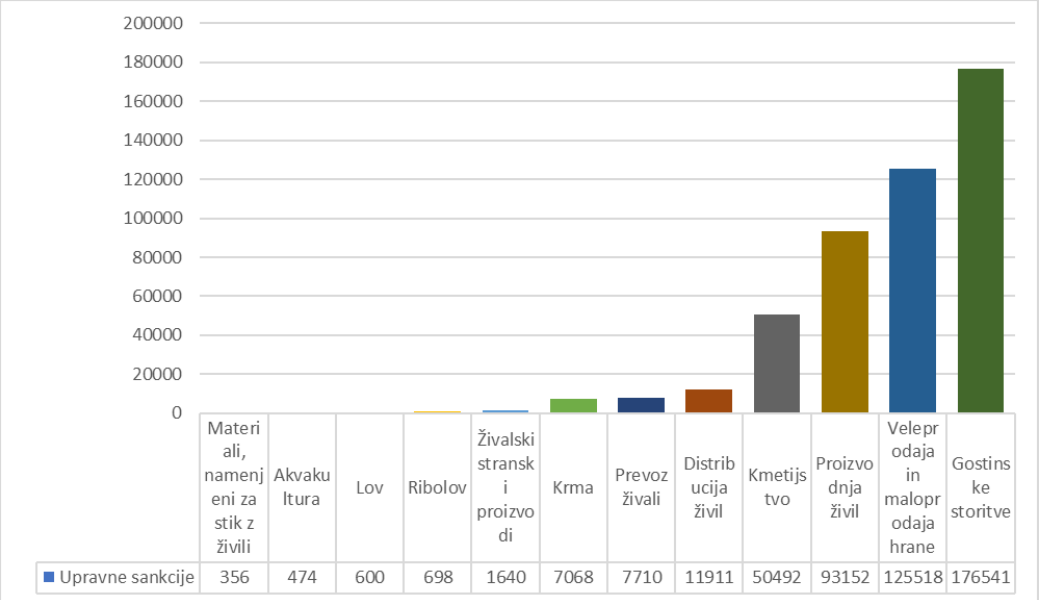

([15]) Členi 137, 138 in 139 Uredbe (EU) 2017/625.

Diagram 2: Upravne sankcije v letu 2022 po kategorijah

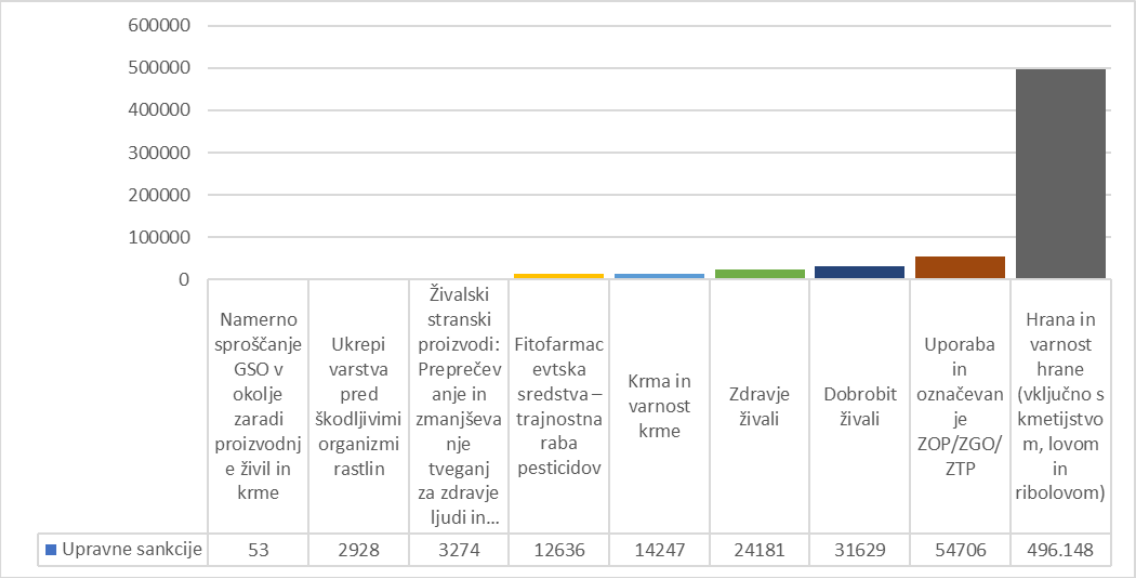

Diagram 3: Sproženi sodni postopki v letu 2022

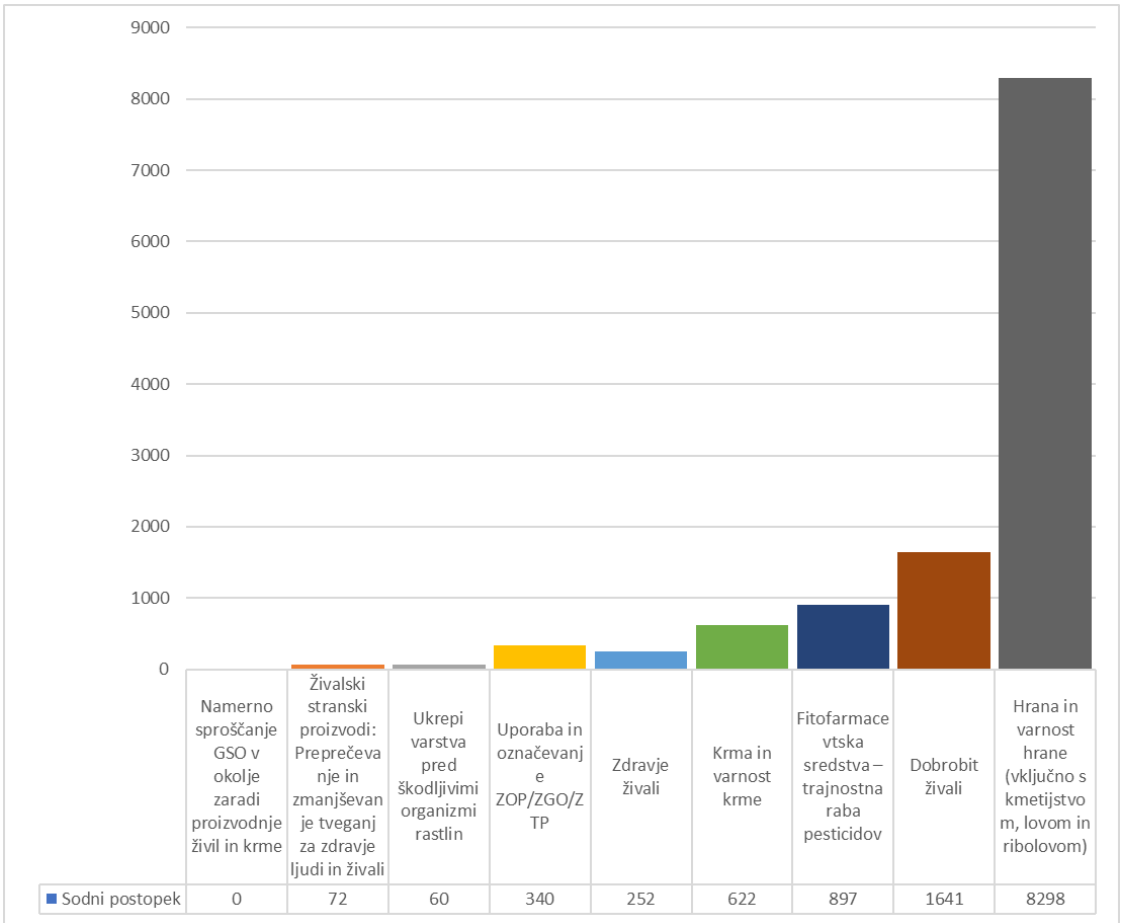

1.4.2
Sprejeti ukrepi za zagotavljanje učinkovitih sistemov uradnega nadzora

Nacionalni organi morajo imeti vzpostavljene postopke in/ali ureditve za zagotavljanje učinkovitosti in ustreznosti uradnega nadzora. Da bi to dosegli, morajo imeti naslednje vire ali dostop do njih:

- dovolj ustrezno usposobljenega in izkušenega osebja,
- ustrezni in pravilno vzdrževani objekti in oprema in
- zadostna laboratorijska zmogljivost za analizo, preskušanje in diagnosticiranje.

Nacionalni organi morajo izvajati presoje svojih sistemov nadzora (ali naročiti presoje svojega delovanja) in vzpostaviti postopke za preverjanje nadzora ([16]), da zagotovijo skladnost in učinkovitost sistemov nadzora. To vključuje presoje vseh subjektov ali oseb, na katere je nacionalni organ morda prenesel naloge.

Informacije o enem ali več navedenih vidikih so vključene v 22 letnih poročilih.

Informacije o tečajih usposabljanja, ki se zagotavljajo osebju oziroma jih osebje spremlja, ter o revizijah in drugih metodah preverjanja, ki se uporabljajo za ocenjevanje učinkovitosti sistemov uradnega nadzora, so precej skope.

O virih:

- Češka je poročala o pomanjkanju sredstev za laboratorijsko diagnostiko proti koncu leta, kar je povzročilo omejeno vzorčenje in testiranje,
- Bolgarija je omenila trend upadanja števila uradnikov, skupaj s povečanjem števila ustanovljenih podjetij,
- Estonija je navedla, da sta pomanjkanje strokovnjakov in posledična dolgotrajnost vrednotenja fitofarmacevtskih aktivnih snovi in fitofarmacevtskih sredstev še naprej izziv.

Osem držav članic EU je poročalo o spremembah njihovih sedanjih večletnih nacionalnih načrtov nadzora. Razlogi za te spremembe so bili:

- znatne spremembe organizacije, upravljanja ali delovanja pristojnih organov,

([16]) Člena 6 in 12 Uredbe (EU) 2017/625.

- nova zakonodaja,
- letno posodabljanje ciljev.

Del 2

Nadzor, ki ga je izvedla Komisija v državah članicah EU v letu 2022

2.1
Presoje in nadzor

Program presoj in analiz za leto 2022 ([17]) je bil drugi v okviru večletnega načrta za obdobje 2021–2025. Leta 2022 smo začeli obravnavati več prednostnih nalog, določenih v večletnem načrtu. Med temi so:

- dobrobit telet na kontrolnih točkah med prevozom znotraj EU,
- dobrobit živali na plovilih za prevoz rejnih živali,
- rastlinski potni listi, ki se uporabljajo pri premikih rastlin, rastlinskih proizvodov in drugih predmetov znotraj EU.

V letu 2022 smo izvedli 120 nadzorov sistemov uradnega nadzora v državah EU. V preglednici 3 so razčlenjene vrste nadzora in uporabljena metodologija.

Preglednica 3 – vrste kontrol in metodologija, 2022

Vrsta presoje	V celoti na daljavo	Delno na daljavo	Na kraju samem
Presoja	7	60	3
Dokumentacijska analiza	27		
Študija za ugotavljanje dejstev	4	1	9
Splošno nadaljnje ukrepanje	4	3	2

Slika 2 prikazuje geografsko pokritost s tem nadzorom. Diagram 4 prikazuje število opravljenih presoj po kategorijah nadzora.

([17]) Delovni programi so objavljeni na spletišču Komisije.

Slika 2: Pokritost z nadzorom Komisije v letu 2022

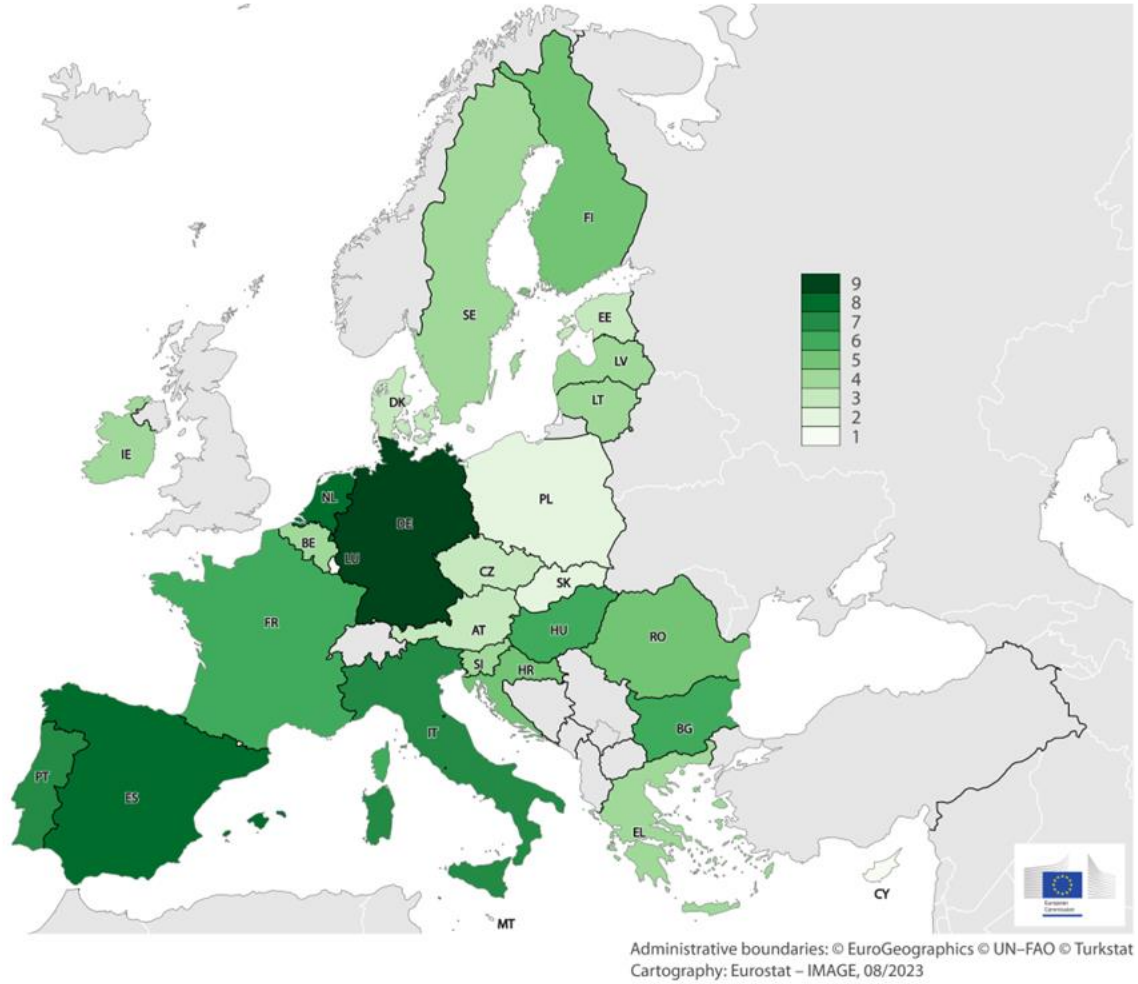

Diagram 4: Izvedeni nadzor po kategorijah, 2022

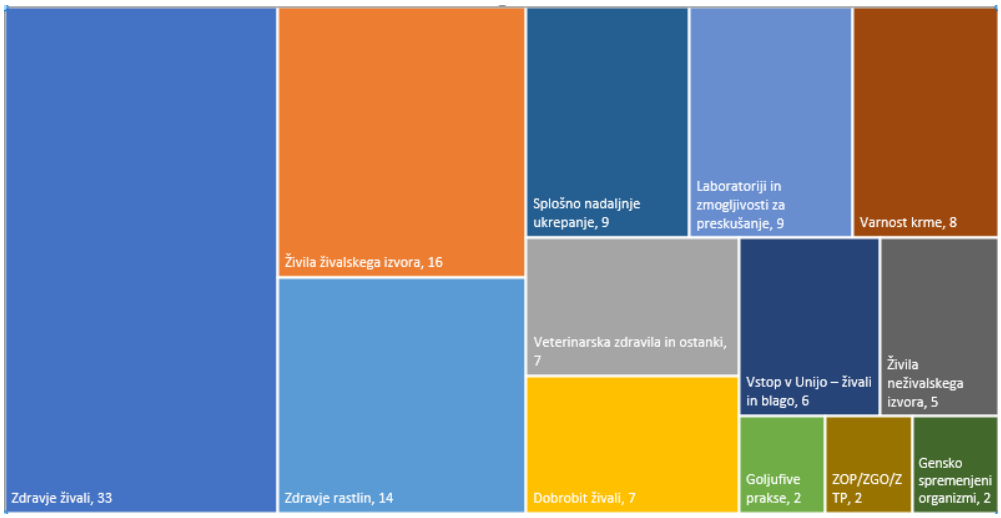

2.2 Priporočila

Na podlagi nadzora, izvedenega v letu 2022, je bilo državam članicam EU izdanih skupno 363 priporočil. V diagramu 3 je prikazan pregled teh priporočil po sektorjih. Priloženi delovni dokument služb Komisije vključuje nadaljnjo razčlenitev podatkov po področjih, zajetih s presojo.

Diagram 5: Priporočila za sektorje v letu 2022

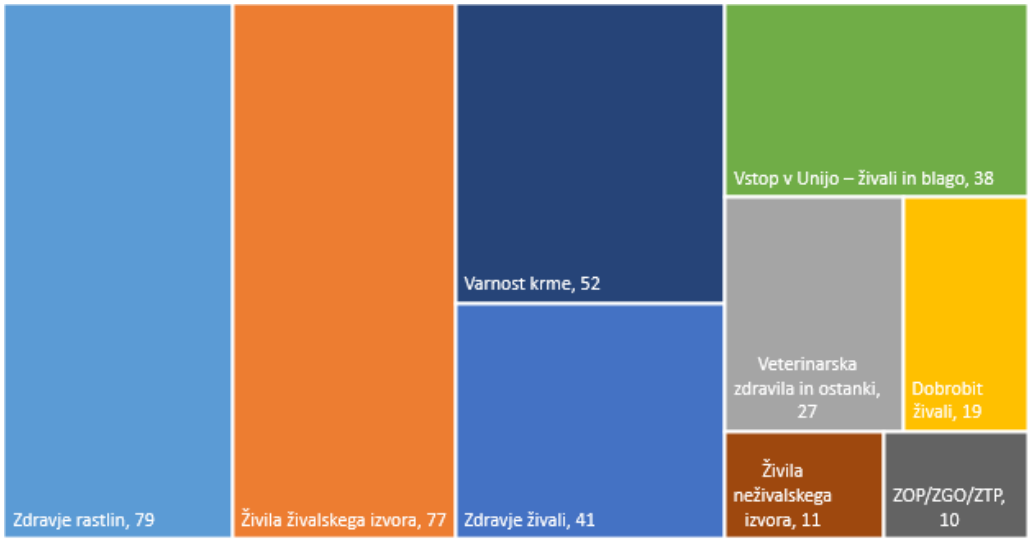

2.3 Poudarki o nadzoru, ki ga je izvedla Komisija v letu 2022

Živila

Pri presojah v **ribiškem** sektorju so bile ugotovljene težave pri registraciji malih ribiških plovil, nadzoru mest iztovarjanja in povezanih dejavnostih ter nezadosten nadzor nad plovili, ki iztovarjajo v drugih državah EU. Uporaba alternativnih metod preskušanja za histamin bi lahko ogrozila zanesljivost in/ali veljavnost rezultatov preskusov.

Obseg svojih presoj smo razširili na sektor **mesa**, od goveda do klavnic za prašiče, ovce in perutnino. Ugotovljene so bile pomanjkljivosti pri usposabljanju in nadziranju uradnih veterinarjev ter učinkovitosti nadzora v klavnicah z majhno zmogljivostjo.

V **mlečnem** sektorju so bile ugotovljene pogoste pomanjkljivosti pri uveljavljanju postopkov izvajalcev dejavnosti za preskušanje surovega mleka in preverjanje toplotne obdelave.

Presoje **živil neživalskega izvora** so pokazale, da je treba izboljšati registracijo primarnih proizvajalcev pri izvajanju uradnega nadzora na podlagi tveganja.

Gensko spremenjeni organizmi (GSO)

Izvedli smo dve študiji za ugotavljanje dejstev, da bi zbrali podatke o izvajanju nadzora in določb o organizmih in proizvodih, pridobljenih z novimi genomskimi tehnikami, vključno z živili in krmo, ki vsebujejo take proizvode ([18]). Cilj je bil tudi opredeliti dobre prakse in pogoste ovire ali težave pri izvajanju tega nadzora.

Krma

Presoje so razkrile, da bi se dalo izboljšati ocenjevanje sistemov izvajalcev dejavnosti za analizo tveganj in kritičnih kontrolnih točk, izvajanje ustreznih protokolov vzorčenja in uradni nadzor označevanja.

([18]) Zakonodaja EU o GSO je bila sprejeta v letih 2001 in 2003. Nove genomske tehnike so tehnike, ki so se pojavile oziroma so bile razvite od leta 2001.

Zdravje živali

Nadzor nad ukrepi, sprejetimi za zajezitev širjenja **afriške prašičje kuge**, je pokazal izzive v zvezi z zgodnjim odkrivanjem bolezni, biološko zaščito in nadzorom premikov z območij z omejitvami.

Kar zadeva ukrepe, sprejete zaradi **visokopatogene aviarne influence**, so se pokazale možnosti za okrepitev načrtovanja izrednih ukrepov in pripravljenosti na področju epidemioloških poizvedb in depopulacijskih ukrepov.

Rezultati našega nadzora za oceno učinkovitega izvajanja programov izkoreninjenja **stekline** so pokazali, da izvajanje programa na splošno napreduje v skladu s cilji.

Živalski stranski proizvodi

Možnosti za izboljšave so bile ugotovljene na področju pregledovanja živalskih stranskih proizvodov, proizvedenih v živilskem sektorju, ocenjevanja analiz tveganj nosilcev dejavnosti in sistemov kritičnih kontrolnih točk ter preverjanja odobritve predelovalnih obratov.

Dobrobit živali

Rezultati projekta za preučitev sistemov vodenja kakovosti za dobrobit živali in uporabe kazalnikov so bili povzeti v preglednem poročilu. Zaključek projekta je bil, da obstaja potreba po splošno uveljavljenih kazalnikih za merjenje stanja oziroma sprememb **dobrobiti živali na ravni kmetij**.

Kar zadeva **dobrobit živali med prevozom**, smo začeli nove projekte v zvezi s prevozom odstavljenih telet na dolgih vožnjah in prevozom živali v države nečlanice EU z morskimi plovili.

Zdravje rastlin

V presojah ukrepov, sprejetih za zajezitev širjenja bakterije *Xylella fastidiosa*, smo opredelili ovire, ki upočasnjujejo izvajanje potrebnih ukrepov za njeno izkoreninjenje, zlasti v zgodnjih fazah nadzora izbruhov.

Nov niz presoj je zagotovil podporo nacionalnim organom, da so lažje prilagodili svoje sisteme nadzora in izpolnili nove zahteve glede rastlinskih potnih listov.

Fitofarmacevtska sredstva

Naše presoje in sklopi usposabljanj so bili osredotočeni na uradni nadzor trženja in uporabe fitofarmacevtskih sredstev, trajnostno rabo pesticidov, integrirano varstvo rastlin pred škodljivimi organizmi in opremo za nanašanje pesticidov.

Ekološka pridelava in označevanje ekoloških proizvodov

Ker nova zakonodaja EU o ekološki pridelavi velja šele od začetka leta 2022 in glede na čas, potreben za prehod na nove zahteve, leta 2022 v državah članicah EU ni bila izvedena nobena presoja.

Zaščitena označba porekla, zaščitena geografska označba in zajamčena tradicionalna posebnost

Presoja vrednotenja sistema uradnega nadzora, vzpostavljenega za ZOP in ZGO v sektorju vina, je razkrila vrzeli pri preverjanju skladnosti z vsemi vidiki, zajetimi v specifikacijah proizvodov, pri izvajanju nadzora pri proizvajalcih.

Goljufive in zavajajoče prakse

Projekt v zvezi z ureditvami, ki so jih države članice EU vzpostavile za boj proti goljufijam v agroživilski verigi, je bil zaključen, njegovi rezultati pa objavljeni v preglednem poročilu. Poleg tega je Komisija objavila tehnično poročilo, ki bo v podporo državam članicam pri izpolnjevanju zakonskih zahtev EU na tem področju.

Vstop živali in blaga v EU

Rezultati presoj so potrdili, da države EU na splošno še naprej izboljšujejo svoje sisteme in izvajajo nadzor na tem področju.

Ostanki zdravil za uporabo v veterinarski medicini in okoljskih kontaminantov v živalih in proizvodih živalskega izvora

Rezultati ocen nacionalnih načrtov za spremljanje ostankov in osmih izvedenih presoj so pokazali skladnost ravnanja s pravili.

Eno zdravje

Rezultati ocen nacionalnih načrtov v zvezi z antimikrobično odpornostjo so bili povzeti v preglednem poročilu. Ugotovitve tega projekta naj bi državam EU pomagale opredeliti in razviti sinergije v okviru razsežnosti „enega zdravja“. To naj bi jim tudi pomagalo opredeliti morebitne vrzeli in okrepiti obstoječe načrte.

2.4
Sistematično spremljanje priporočil na podlagi presoj

2. 4.1
Splošne nadaljnje presoje

Na podlagi triletnega presojevalnega cikla smo leta 2022 izvedli devet splošnih nadaljnjih presoj.

Preglednica 4: Splošne nadaljnje presoje v letu 2022

Splošne nadaljnje presoje:	

S sistematičnim pregledom ukrepov, ki so jih sprejele države članice, da bi obravnavale priporočila na podlagi presoj, se je še naprej učinkovito obravnavala večina ugotovljenih težav. Rezultati splošnih nadaljnjih presoj so objavljeni v profilih držav.

Konec decembra 2022 so nacionalni organi sprejeli popravne ukrepe ali predložili zadovoljive zaveze za odpravo večine ugotovljenih pomanjkljivosti v sprejemljivih rokih. Na podlagi triletnega tekočega kazalnika so bile sprejete zaveze za popravne ukrepe v zvezi s 93 % priporočil, ki izhajajo iz presoj, izvedenih v triletnem obdobju 2018–2020.

Še naprej spremljamo vsa odprta priporočila z izvajanjem splošnih nadaljnjih presoj.

2.4.2
Izvrševanje

Komisija je leta 2022 proti Združenemu kraljestvu začela postopka za ugotavljanje kršitev zaradi neizpolnjevanja pomembnih delov Windsorskega okvira. Namen teh postopkov za ugotavljanje kršitev je, da Združeno kraljestvo ponovno začne spoštovati okvir na številnih ključnih področjih s končnim ciljem varovanja zdravja in varnosti državljanov EU ([19]).

Komisija v letu 2022 Sodišču Evropske unije ni predložila nobene zadeve na področjih, ki so predmet uradnega nadzora, obravnavanega v tem poročilu.

([19]) Sporočilo za javnost z dne 15. junija 2022.

Sklepne ugotovitve

Nacionalni organi so v letu 2022 še naprej izpolnjevali svojo vlogo spremljanja in preverjanja, ali podjetja v prehranski verigi izpolnjujejo veljavne zahteve EU, ter sprejemali izvršilne ukrepe, kadar ni bilo tako.

Načrtovanih programov niso mogli izvesti v celoti, med razlogi pa so navajali omejitve, uvedene zaradi pandemije COVID-19 (ki pa so se leta 2022 postopoma normalizirale), število zaposlenih in omejitve virov.

Nacionalni organi morajo dokončati delo za prilagoditev svojih notranjih podatkovnih sistemov za obdelavo popolnih in doslednih podatkov v zahtevani obliki. Komisija je izdala smernice za pripravo letnega poročila. Z upoštevanjem smernic bi se morala izboljšati primerljivost podatkov, predloženih za leto 2023 in naslednja leta.

Letna poročila bi se izboljšala tudi, če bi nacionalni organi vključili izjave o splošni ravni skladnosti, splošni učinkovitosti svojih sistemov uradnega nadzora in njihovi primernosti za doseganje ciljev uredbe o uradnem nadzoru ([20]).

V zvezi z uradnim nadzorom na področju dobrobiti živali morajo prihodnja letna poročila zagotoviti boljšo analizo glavnih primerov neskladnosti in nacionalnih akcijskih načrtov za preprečevanje morebitne ponovitve takih primerov.

Rezultati uradnega nadzora, ki so ga izvedle države članice EU, in nadzora, ki ga je Komisija izvedla pri nacionalnih organih, kažejo, da so sistemi nadzora vzpostavljeni in zagotavljajo ravni skladnosti, združljive z zahtevami glede varnosti živil in krme ter zdravim notranjim trgom EU. Kljub temu je nadzor Komisije razkril pomanjkljivosti in dodatne možnosti za izboljšave.

Sistematično spremljanje priporočil na podlagi presoj s strani Komisije kaže, da nacionalni organi na splošno sprejemajo popravne ukrepe, potrebne za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti.

Komisija v partnerskem sodelovanju z nacionalnimi organi še naprej podpira stalno izboljševanje njihovih sistemov uradnega nadzora prek mrež nacionalnih strokovnjakov in pobude Boljše usposabljanje za varnejšo hrano.

([20]) Uredba (EU) 2017/625.